

Sygn. akt II Ka 289/22

POSTANOWIENIE

Dnia 08 listopada 2022 r.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu, II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia (del.) Maciej Olechowski

Protokolant: Małgorzata Skuza

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 08 listopada 2022 r.

sprawy **P. Ż.**

skazanego za przestępstwa z art. 207 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk oraz z art. 160 § 2 kk

w przedmiocie wniosku kuratora małoletniej oskarżycielki posiłkowej O. Ż. o zasądzenie wynagrodzenia za występowanie w sprawie w charakterze kuratora małoletniej oskarżycielki posiłkowej

na podstawie § 1 ust 1, 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 09.03.2018 r.

w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla stopy w sprawie cywilnej

p o s t a n o w i ł :

nie uwzględnić wniosku kuratora małoletniej oskarżycielki posiłkowej O. Ż. adw. K. B. (1) o zasądzenie wynagrodzenia za występowanie na rozprawie apelacyjnej w charakterze kuratora małoletniej oskarżycielki posiłkowej.

UZASADNIENIE

W dniu 10 czerwca 2022 r. Sąd Rejonowy w Stalowej Woli za przestępstwa z art. 207 § 1 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk oraz z art. 160 § 2 kk skazał P. Ż. na karę łączną 1 roku i 4 miesięcy pozbawiania wolności, zaliczając na jej poczet okres rzeczywistego pozbawienia wolności. Apelacje od powyższego orzeczenie wywiedli dwaj obrońcy P. Ż. z wyboru i na skutek złożonych przez nich środków odwoławczych sprawa w dniu 05 września 2022 r. trafiła do Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu.

Ani po wydaniu wyroku przez Sąd I instancji, ani przed terminem rozprawy apelacyjnej kurator małoletniej oskarżycielki posiłkowej O. Ż. adw. K. B. (1) nie przejawiał jakiegokolwiek inicjatywy w przedmiotowej sprawie, czy to poprzez skierowanie odpowiedzi na wywiedzione apelacje, czy to poprzez zaznajomienie się aktami sprawy.

W dniu 26 października 2022 r. w przedmiotowej sprawie odbyła się na rozprawa apelacyjna (k. 417). O terminie rozprawy apelacyjnej ze stosownym wyprzedzeniem tj. w dniu 12 września 2022 r. (k. 415v.) został zawiadomiony kurator małoletniej oskarżycielki posiłkowej(...) Ż. adw. K. B. (1).

Na rozprawę apelacyjną stawili się: Prokurator oraz jeden z obrońców P. Ż., a także aplikant adwokacki K. B. (2) (k. 417v.), który przedłożył Przewodniczemu składowi orzekającego „Upoważnienie” pochodzące od adw. K. B. (1) do zastępowania go w przedmiotowej sprawie. Z uwagi na to, że w ocenie Sąd Odwoławczego adwokat będący kuratorem małoletniego oskarżyciela posiłkowego nie może upoważniać aplikant adwokackiego do zastępowania go w sprawie jako kuratora, aplikant adwokacki K. B. (2) nie został dopuszczony do udziału w sprawie w charakterze strony.

W dniu 26 października 2022 r. Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu w sprawie II Ka 289/22 wydał wyrok, którym utrzymał w mocy zaskarżony wyrok Sądu I instancji i obciążył oskarżonego kosztami sądowymi za postępowanie odwoławcze w kwocie 320 zł.

W dniu 28 października 2022 r. do tut. Sądu wpłynął wniosek kuratora małoletniej oskarżycielki posiłkowej (...) Ż. o uzupełnienie wyroku apelacyjnego poprzez zasądzenie wynagrodzenia za występowanie w sprawie w charakterze kuratora małoletniej oskarżycielki posiłkowej. W uzasadnieniu wskazano, że wniosek o zasądzenie takiego wynagrodzenia miał złożyć upoważniony aplikant adwokacji, jednak nie został przez Sąd Odwoławczy dopuszczony do udziału w rozprawie (k. 420).

Sąd zważył co następuje:

Wniosek kuratora małoletniej oskarżycielki posiłkowej nie zasługuje na uwzględnienie.

Odnosząc się do wniosku kuratora małoletniej oskarżycielki posiłkowej w pierwszej kolejności wskazać należy jaka jest podstawa ustanowienia kuratora procesowego dla małoletniego pokrzywdzonego i przypomnieć, że zgodnie z art. 51 § 2 kpk małoletni, a więc osoba, która nie ukończyła 18. roku życia - art. 10 § 2 kc, nie może samodzielnie działać w procesie karnym. Jego prawa wykonuje więc przedstawiciel ustawowy lub osoba, pod której stałą pieczę się ona znajduje. O ile w praktyce najczęściej prawa małoletniego pokrzywdzonego wykonują jego rodzice, o tyle zdarzają się sytuacje, w których zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że któryś z rodziców dopuścił się czynu zabronionego na szkodę małoletniego. W takim przypadku – zgodnie z uchwałą SN – praw pokrzywdzonego małoletniego nie może wykonywać żadne z rodziców. Istnieje bowiem zbyt duże ryzyko, że w sytuacji emocjonalnego zaangażowania nie będą oni w stanie w sposób obiektywny reprezentować interesów małoletniego. Konieczne jest zatem sięgnięcie do regulacji znanych z prawa cywilnego, a mianowicie do instytucji kuratora. Na podstawie art. 99 kro dla małoletniego, na potrzeby trwającego postępowania, właściwy sąd rodzinny wyznacza kuratora procesowego. Nie ma przy tym znaczenia, czy podejrzenia dotyczą jednego z rodziców, czy obojga. Oznacza to, że nawet w sytuacji posiadania pełni władzy rodzicielskiej rodzic nie może wykonywać praw małoletniego w procesie karnym. Jego władza rodzicielska w ramach postępowania karnego zostaje więc de facto faktycznie ograniczona.

O ile natomiast ustanowienie kuratora procesowego następuje na wniosek albo z urzędu, to na etapie postępowania przygotowawczego legitymacje do takie wniosku posiada Prokurator i po powzięciu informacji o możliwości popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego powinien niezwłocznie wystąpić do sądu rodzinnego z wnioskiem o ustanowienie kuratora procesowego dla potencjalnie pokrzywdzonego małoletniego, którego wyznacza Sąd opiekuńczy. Niemniej jednak procedura wyznaczenia kuratora procesowego dla małoletniego w procesie karnym pokazuje, że mamy do czynienia z czynnością zdecydowanie dalej idącą niż zwykle, techniczne czy też machinalne wyznaczenie adwokata lub radcy prawnego do pełnienia roli kuratora, albowiem zgodnie z art. 99¹ § 1 i 3 kro kuratorem procesowym dla małoletniego może zostać wyznaczony **adwokat lub radca prawny, który wykazuje szczególną znajomość spraw dotyczących dziecka**, tego samego rodzaju lub rodzajowo odpowiadających sprawie, w której wymagana jest reprezentacja dziecka, lub ukończył szkolenie dotyczące zasad reprezentacji dziecka, praw lub potrzeb dziecka. Powyższy wymóg, jest bowiem niekwestionowaną koniecznością zagwarantowanie małoletniemu należytego poziomu profesjonalizmu w postępowaniu karnym. Konsekwencją zaś takiego uregulowania w ocenie Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu jest to, że kuratorem procesowym małoletniego uprawnionym do jego reprezentowania przed sądem karnym może być wyłącznie adwokat lub radca prawny, ale wykazujący się szczególną znajomością spraw dotyczących dziecka, tego samego rodzaju lub rodzajowo odpowiadających sprawie, w której wymagana jest reprezentacja dziecka, co oznacza, że Sąd opiekuńczy przed ustanowieniem adwokata lub radcy prawnego takim kuratorem powinien zweryfikować kompetencje przyszłego kuratora procesowego zgodnie z treścią art. 99¹ § 1 kro.

Z powyższych wywodów widać więc, że wybór danego adwokata lub radcy prawnego na kuratora procesowego dla małoletniego w związku z trwającym postępowaniem karnym powinien być poprzedzony gruntowną oceną

kompetencji danego adwokata lub radcy prawnego do występowania w tego rodzaju sprawach. Nie jest bowiem tak – co wynika *expressis verbis* z treści przepisu art. 99¹ kro – że każdy adwokat lub radca prawny może pełnić funkcję kuratora procesowego dla małoletniego. Po raz kolejny należy bowiem podkreślić, że ustawodawca wskazał wyraźnie, że kurator procesowy powinien być adwokatem lub radcą prawnym, ale to nie jest jedyne kryterium wyboru, gdyż dodatkowo dany adwokat lub radca prawny powinien wykazywać się szczególną znajomością spraw dotyczących dziecka, tego samego rodzaju lub rodzajowo odpowiadających sprawie, w której wymagana jest reprezentacja dziecka, lub ukończył szkolenie dotyczące zasad reprezentacji dziecka, praw lub potrzeb dziecka.

Wyznaczenie przez Sąd opiekuńczy kuratora procesowego do reprezentacji dziecka wywołuje więc charakter niezwykle osobisty, albowiem zakres jego uprawnień pomimo, że jest ściśle określony do reprezentacji w ramach konkretnego postępowania karnego, a w pozostałym zakresie władza rodzicielska przysługuje jednemu z rodziców, to należy pamiętać, że władza rodzicielska powinna być wykonywana z „maksymalną starannością”, co dotyczy również ustanowionego kuratora procesowego. Z tego też powodu dokonywanie wyboru kuratora ma następować wyłącznie spośród adwokatów i radców prawnych ma bowiem na celu zagwarantowanie odpowiedniego poziomu merytorycznego. Powyższe zaś odgrywa istotną rolę przy ustalaniu, czy adwokat będący kuratorem procesowym małoletniego w postępowaniu karnym może być zastępowany przez aplikanta oraz czy może ustanowić pełnomocnika lub substytutę.

Przenosząc powyższe wywody na grunt niniejszej sprawy należy więc kategorycznie wykluczyć możliwość zastępowania kuratora procesowego będącego adwokatem lub radcą prawnym przez aplikanta. Jak zostało wskazane powyżej, wybór danego adwokata lub radcy prawnego kuratorem procesowym powoduje powstanie szczególnego stosunku na linii kurator – małoletni. Nie można zapominać, że w tym wąskim zakresie wyznaczony kurator procesowy wykonuje władzę rodzicielską, która sama w sobie ma charakter osobisty. W konsekwencji musi to prowadzić do uznania, że czynności podejmowane przez kuratora procesowego również mają charakter osobistych czynności związanych z wykonywaniem władzy rodzicielskiej. W efekcie należy przyjąć, że jedynie **osobiste podejmowanie czynności** przez kuratora procesowego jest w stanie zapewnić wspomnianą już „maksymalną staranność” i działanie w jak najlepszym interesie dziecka (por. Piotr Karlik „Możliwość skorzystania przez kuratora reprezentującego dziecko z zastępstwa aplikanta oraz prawo do ustanowienia pełnomocnika lub substytutę”). Jest to bowiem konsekwencja uznania, że ustanowienie adwokata lub radcy prawnego kuratorem procesowym przez sąd opiekuńczy oznacza, że jest on kimś więcej niż po prostu adwokatem lub radcą prawnym. Skutkiem czego przepisy korporacyjne prawa o adwokaturze nie będą miały w tym przypadku zastosowania. Bycie adwokatem lub radcą prawnym stanowi jedynie punkt wyjścia, albowiem to Sąd opiekuńczy wyznacza konkretną osobę tj. adwokata lub radcę prawnego, który wykazuje szczególną znajomość spraw dotyczących dziecka, tego samego rodzaju lub rodzajowo odpowiadających sprawie, w której wymagana jest reprezentacja dziecka, lub ukończył szkolenie dotyczące zasad reprezentacji dziecka, praw lub potrzeb dziecka. Taki model kurateli sprawia więc, że wszelkie czynności podejmowane w sprawie muszą być podejmowane przez tę konkretną osobę, która legitymizuje się określonymi kwalifikacjami. Tylko bowiem w ten sposób dojdzie do zagwarantowania najwyższych standardów przy wykonywaniu władzy rodzicielskiej małoletniego w ramach trwającego postępowania karnego i reprezentowania go przez kuratora i dlatego z tych powodów należy kategorycznie wykluczyć możliwość udzielania zastępstwa procesowego aplikantowi adwokackiemu lub radcowskiemu. W konkluzji powyższych wywodów aplikant adwokacji K. B. (2) nie został więc dopuszczony do udziału w sprawie w charakterze strony, jako nieposiadający właściwych kwalifikacji do bycia kuratorem małoletniej oskarżycielki posiłkowej.

Co więcej choć nie jest to przedmiotem niniejszej sprawy Sąd Odwoławczy widzi za konieczne wskazanie i tego, że z tych samych względów należy uznać, że adwokat lub radca prawny występujący w charakterze kuratora procesowego nie ma możliwości ustanowienia substytutę. Nie można bowiem zaakceptować sytuacji, w której kurator procesowy wyznaczony przez sąd może *de facto* wyznaczyć innego adwokata lub radcę prawnego kuratorem procesowym, albowiem kompetencję do takiego działania ma wyłącznie sąd opiekuńczy, który powinien przeprowadzić szczegółową weryfikację kompetencji adwokata lub radcy prawnego aspirującego do roli kuratora procesowego, a możliwości takiej nie ma adwokat lub radca prawny ustanowiony już kuratorem. Mówimy bowiem o kuratorze procesowym, który

niejako przy okazji jest adwokatem lub radcą prawnym. Podobnie rzecz się ma w kontekście wynagradzania kuratorów procesowych za podjęte działania. Należy zatem kategorycznie sprzeciwić się możliwości wyznaczenia substytutów przez kuratorów procesowych dla małoletniego w procesie karnym (por. Piotr Karlik „Możliwość skorzystania przez kuratora reprezentującego dziecko z zastępstwa aplikanta oraz prawo do ustanowienia pełnomocnika lub substytuta”).

Nie ma natomiast żadnych prawnych przeszkód, aby kurator procesowy wyznaczył swojego pełnomocnika w procesie karnym. Jak bowiem zostało już wskazane, działa on tak jak przedstawiciel ustawowy, a zgodnie z art. 87 § 1 kpk strona inna niż oskarżony może ustanowić pełnomocnika, co zrozumiałe adwokata lub radcę prawnego, z tym, że z uwagi na wymóg legitymowania się przez taką osobę szczegółową znajomością spraw dotyczących dziecka wyznaczenie pełnomocnika dla kuratora procesowego małoletniego w postępowaniu karnym, będącego jednocześnie adwokatem lub radcą prawnym, powinno mieć charakter wyjątkowy (por. Piotr Karlik „Możliwość skorzystania przez kuratora reprezentującego dziecko z zastępstwa aplikanta oraz prawo do ustanowienia pełnomocnika lub substytuta”).

Skoro więc aplikant adwokacji K. B. (2) nie jest adwokatem lub radcą prawnym legitymującym się przez szczegółową znajomością spraw dotyczących dziecka, to nie mógł zostać dopuszczony w charakterze strony do reprezentowania małoletniej oskarżycielki posiłkowej w niniejszej sprawie jako pełnomocnik kuratora, a przekazane przez niego „upoważnienie” w żadnej mierze nie mogło być potraktowane jako pełnomocnictwo. Konsekwencją zaś niestawiennictwa kuratora małoletniej oskarżycielki posiłkowej adw. K. B. (1) na rozprawie apelacyjnej i braku faktycznego oraz udokumentowanego zaangażowania w postępowanie międzyinstancyjne oraz apelacyjne jest niemożność zasadzenia na jego rzecz wynagrodzenia za występowanie na rozprawie apelacyjnej w charakterze kuratora małoletniej oskarżycielki posiłkowej. Nie można bowiem za takowe zaangażowanie uznać odebranie odpisów apelacji, czy zawiadomienia o terminie rozprawy apelacyjnej.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji.

Pouczenie:

na niniejsze postanowienie stronom przysługuje zażalenie do Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie za pośrednictwem Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu w terminie 7 dni od daty doręczenia odpisu postanowienia.

ZARZĄDZENIE

odpis postanowienia doręczyć:

- Prokuratorze Rejonowej w Stalowej Woli
- kuratorowi małoletniej oskarżycielki posiłkowej adw. K. B. (1),
- skazanemu P. Ż. z pouczeniem o zażaleniu,
- obrońcy skazanego adw. D. C.,
- obrońcy skazanego adw. T. S..

Sędzia: